

#SULUDO BACANJE HRANE#

Više od 300 tisuća tona hrane bace kućanstva godišnje u Hrvatskoj, dok udruge i organizacije istodobno nastoje pobuditi solidarnost prema stotinama gladnih i beskućnika.

Istraživanje nedavno objavljeno u međunarodnom časopisu Waste Management potvrdilo je ranije poznate podatke da se u Hrvatskoj godišnje u prosjeku baci 75 kilograma hrane po stanovniku.

Provedeno je na 115 hrvatskih kućanstava u razdoblju od 2. svibnja do 2. rujna 2017. i pokazalo je da mnoga od njih nisu ni svjesna koliko hrane bacaju.

Kada se dobivena težina pomnoži s brojem stanovnika, može se zaključiti da samo kućanstva u Hrvatskoj godišnje bace najmanje 300 tisuća tona hrane.

Istraživačica Branka Ilakovac ističe da u količini ukupno bačene hrane, koja iznosi oko 380 tisuća tona, kućanstva sudjeluju sa 77 posto, dok se u Europi baca oko 92 kg hrane po stanovniku, od čega kućanstva proizvedu malo više od polovice.

U Europi se ukupno baci 88 milijuna tona, a u svijetu čak 1,3 milijarde tona hrane.

U svijetu je broj pothranjenih i gladnih prvi put narastao na gotovo milijardu ljudi, a isto toliko postoji onih s prekomjernom težinom. To je dvostruki teret za zdravstvo povezan s hranom, ističe Branka Ilakovac i napominje da se u svijetu proizvede dovoljno hrane za sve, ali da ju jedni bacaju a drugima očajnički nedostaje.

Sve potrebe za hranom gladnih u svijetu bile bi zadovoljene kad bi oni samo dobili hranu koja se baca u SAD-u i u Velikoj Britaniji, kazala je.

Kupujemo i kuhamo više nego što nam treba

Gotovo polovicu ukupne količine bačene hrane u Hrvatskoj, točnije 46 posto, čini voće i povrće. Slijede nejestivi dijelovi hrane, poput ljuski jaja, listova čaja i kave s 12 posto, zatim kruh i peciva s devet posto, krumpir s osam i meso sa sedam posto, pokazala su navedena istraživanja. Najmanje se baca tjestenina i riža te mlijeko i mliječni proizvodi, svako po četiri posto, riba i pripremljena jela po tri posto, te kolači, keksi i prerađeno voće i povrće po dva posto.

Kućanstva s više djece bacaju više tjestenine i riže te mlijeka i mliječnih proizvoda, a kućanstva s većim brojem članova više mesa, krumpira, kruha i peciva, te tjestenine i riže.

Obrazovaniji sudionici bacili su manje krumpira, tjestenine i riže, a oni s većim primanjima više kolača i keksa, kao i mlijeka i mliječnih proizvoda.

Tri četvrtine sudionika istraživanja bile su žene, a oko dvije trećine osobe u dobi između 30 i 45 godina. Najčešće kućanstvo u istraživanju sadržavalo je dvije odrasle osobe (53 posto), te je najveći broj kućanstava obuhvaćenih istraživanjem bio bez djece, poslovica njih.

U jednom ranijem istraživanju gotovo polovica ispitanika smatrala je kako je glavni krivac za nastanak otpada od hrane prevelika količina pripremljenog obroka, dok je za 29 posto ispitanika "kriva" prevelika količina kupljenih namirnica.

Kako bi smanjili bacanje hrane koja im preostane, najviše, trećina sudionika njome nahrani psa ili mačku, a malo više od četvrtine baci preostalu hranu iz obroka u kantu za smeće, podaci su Branke Ilakovac.

Gospodarenje otpadom kasni

Ispostavlja se da su nedostaci prakse gospodarenja otpadom važan pratitelj te negativne, neki kažu sramotne i žalosne pojave bacanja hrane. U istraživanju, većina ispitanika kazala je da nije imala usluge organiziranog prikupljanja i transporta biološkog otpada, što je ekvivalentno 2,57 porcija po članu kućanstva dnevno. Pretvaranjem u masu, prema faktorima gustoće za svaki prehrambeni proizvod i svaki obrok, ukupna prosječna dnevna vrijednost odbačene hrane po članu kućanstva iznosila je 0,21 kg, kaže Branke Ilakovac.

Ona kaže da živi u Zagrebu i da još nije dobila vrećice za biootpad. Osim letaka u kojima je to općenito prikazano, nije dobila detaljniju informaciju o odvajanju biootpada.

Fond za zaštitu okoliša pokrenuo je više inicijativa i na raspolaganju su bile velike svote za informativno-izobrazne aktivnosti povezane s odvojenim prikupljanjem otpada, o kojem se brinu jedinice lokalne samouprave. "Koliko mi je poznato, sredstva nisu posve povučena", kazala je.

Postoji veliki prostor i potrebe da se ljudi još informiraju, a udruge imaju dobre kapacitete za to. Jako kasnimo s time. Puno vremena smo izgubili, kazala je i dodala: Ljude treba educirati i ukazati zašto je to važno, na što struka upozorava dugi niz godina.

Od zakonodavstva do solidarnog društva

Hrvatski Caritas godinama pokušava preokrenuti praksu bacanja hrane u njezino doniranje. U rujnu je na tom valu promijenjen Pravilnik o doniranju hrane iz 2015. kako bi se uklonile neke prepreke i donatorima olakšalo da to čine.

Marija Batinić Sermek iz Ministarstva poljoprivrede ističe da je donatorima omogućeno donirati hranu i nakon isteka roka do kojeg ju je "najbolje upotrijebiti", što ne znači da je ona neispravna, te da je donatorima omogućena porezna olakšica i do zadnjeg dana isteka roka.

Zbog toga se sigurno neće događati da na police dolazi hrana mjesecima iza krajnjeg roka trajanja, kazala je u jednoj emisiji i izrazila očekivanja da će se takva hrana "brzo distribuirati dalje i još brže konzumirati u obiteljima primatelja pomoći".

"Uvjereni smo da će novi Pravilnik omogućiti veće doniranje hrane", kazala je.

Boris Peterlin iz Hrvatskog Caritasa složio se da je zakonodavni okvir važan, ali ističe da je najvažnije "imati u fokusu čovjeka".

“Važan je korisnik, koji je u potrebi. Caritas se zalaže za ljude u potrebi i iz naše perspektive nije toliko bitno je li hrana pred istekom roka, nego je li donirana iz srca. To je ono što moramo osnažiti jer će to osigurati slijeđenje pravne regulative”, poručio je Peterlin.

Branka Ilakovac, međutim, kaže da bacanje hrane na razini kućanstava nema izravnih posljedica na doniranje, jer ono nije baš lako izvedivo kao su u pitanju kućanstva. “Doduše, postoje primjeri u Novom Zelandu. Oni su postavili hladnjake na javnim površinama u koje ljudi donose svoje viškove hrane. Ne znam kako bi to kod nas funkcioniralo, jer je stvar u mentalitetu ljudi”, kaže ona.

Na kućanstva se može utjecati da prevencijom smanje bacanja hrane. U tom smislu, to je moguće ako kupujemo samo prema potrebama, a ne više od toga kao što sada radimo. Zatim, da ne kupujemo novu hranu dok ne pojedemo onu koju imamo. Također, ako nam ostane od jela koje smo danas napravili, ne bismo ga trebali baciti, nego ga pojesti sutra, kaže ona.

Kod velikih trgovačkih tvrtki doniranje funkcionira, i to ne samo hrane kojoj ističe rok, ili koja je ušla u trgovinu, nego i hrane iz skladišta, jer su svjesni da je neće moći svu prodati, dodaje.

Ona je osnovala i vodi udruhu Centar za prevenciju otpada od hrane, koja je usmjerena na kućanstva, jer smatra da je njima u tome pogledu potrebna pomoć.

Ljudi nisu svjesni da bacaju, jer bacaju cijeli život, kaže Branka Ilakovac i zaključuje da odnos prema hrani nije nipošto tehničko pitanje, nego prije svega pitanja zrelosti društva. “Društva koje se odgovorno ponaša prema dobrima i okolišu, te je istodobno solidarno”. (Ivo Lučić, Hina)

